

Förstudie om etablering av koncept Karin i Blekinge

Rapport: 2019:2

Rapportnamn: Förstudie om etablering av koncept Karin i Blekinge

Utgåva: Endast publicerad på hemsida

Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona

Hemsida: www.lansstyrelsen.se/blekinge

Dnr: 1766-2018-8

ISSN: 1651-8527

Författare: Ann-Christine Petersson, ACP-konsult

Kontaktperson: Emma Käll Carlander, emma.kall.carlander@lansstyrelsen.se

Foto/Omslag: Mostphotos

Länsstyrelsens rapporter: www.lansstyrelsen.se/blekinge/tjanster/publikationer

Utredning på uppdrag av
Länsstyrelsen i Blekinge

Förstudie rörande etablering av koncept Karin i Blekinge

ACP-konsult
Ann-Christine Petersson

Förord

Relationsrelaterat våld drabbar i huvudsak kvinnor. I grunden vill alla arbeta för ett samhälle som tar ställning mot våld och verkar för ett annat mansideal – ett ideal som utesluter mäns våld och kränkningar av kvinnor. Ju mer samhället och de som utsatts för våld vågar synliggöra detta desto mer minskar mörkertalen. Också behandlingsresultaten blir bättre.

För att uppnå detta krävs att olika aktörer, såväl myndigheter som ideella organisationer, samverkar. Viljan att utveckla samverkan är tydligt uttalad från alla aktörer. Dock finns för närvarande inga förutsättningar för att etablera samverkansmodellen koncept Karin i Blekinge, vilket var det huvudsakliga syftet att klarlägga med denna förstudie.

Att kommunerna enats om att gå vidare för att utveckla sin samverkan inom området våld i nära relation är mycket värdefullt. Det är min förhoppning av denna rapport kan användas som underlag för kommunernas fortsatta arbete. Förhoppningsvis kan rapporten också för andra aktörer bidra till en ökad förståelse av varandras uppdrag.

Jag vill tacka alla de som öppenhjärtigt och engagerat delat med sig av sina erfarenheter och synpunkter. De är genomgående angelägna om att förbättra och utveckla arbetet både inom sin egen organisation och i samverkan med andra.

Ett citat från Lars Åbergs bok *Sommarens skiraste* ljus manar till eftertanke

Atingen måste jag få skyddad identitet och flytta innan han dödat mig. Eller så dödar han mig. Alla säger att de förstår att det är svårt för mig. Jag vill inte att de ska förstå. Gör istället något för att skydda mitt liv. Jag vill egentligen bara gömma mig någonstans där det är mörkt och där jag kan lägga mig ner. Jag vill inte ens tänka. Men jag måste överleva för mina barns skull.

Lyckeby 8 januari 2019

Ann-Christine Petersson
Socionom, konsult

Innehållsförteckning

1.	Förord	2
2.	Sammanfattning.....	5
3.	Uppdraget.....	6
4.	Metod.....	6
5.	Koncept Karin.....	7
6.	Allmänt.....	8
7.	Tidigare försök till regional samverkan.....	9
8.	Nya lagförslag.....	10
8.1	<u>SOU 2017:112</u>	10
8.2	<u>SOU 2018:37</u>	11
9.	Omfattning av våld i nära relation i Blekinge.....	12
9.1	Brå	12
9.2	Socialtjänsten	13
9.3	Kvinnojourerna	14
9.4	Notavillan	14
9.5	Kommentar	14
10.	Resultat intervjuer.....	14
10.1	Socialtjänsten	14
10.1.1	<u>Organisation och resurser</u>	14
10.1.2	<u>Samverkan</u>	15
10.1.3	<u>Koncept Karin</u>	16
10.1.4	<u>Socialtjänstens insatser</u>	16
10.1.5	<u>Framtida behov – möjligheter och hinder</u>	17
10.2	Notavillan	17
10.2.1	<u>Organisation och resurser</u>	17
10.2.2	<u>Samverkan</u>	18
10.2.3	<u>Framtida behov – möjligheter och hinder</u>	18
10.3	Kvinnojourerna	19
10.3.1	<u>Organisation och resurser</u>	19
10.3.2	<u>Samverkan</u>	19

10.3.3	<u>Koncept Karin</u>	20
10.3.4	<u>Nya lagförslag</u>	20
10.4	Åklagarmyndigheten	20
10.4.1	<u>Organisation och resurser</u>	20
10.4.2	<u>Samverkan</u>	20
10.4.3	<u>Koncept Karin</u>	21
10.5	Polisen	21
10.5.1	<u>Organisation och resurser</u>	21
11.5.2	<u>Samverkan</u>	21
10.5.3	<u>Koncept Karin</u>	22
11	Referenslista.....	23
12	Intervjuade personer.....	24

2. Sammanfattning

Efter önskemål från socialtjänsterna i länet initierade Länsstyrelsen i Blekinge en förstudie om möjligheterna att etablera ett koncept Karin i länet. Koncept Karin är en samverkansmodell i Malmö mellan specialiserad polis, socialtjänst och åklagare och bygger på samlokalisering, uppsökande verksamhet och dagliga möten med åklagare. Genom särskilt anpassade lokaler skapas trygghet och hemkänsla för att öka de våldsutsattas välbefinnande och därmed öka deras motivation att delta i utredningen. Specialiserade poliser och socialarbetare i gemensamma lokaler skulle ge förutsättning för ett bra bemötande.

Arbetet med förstudien startade upp i maj 2018 med ett möte för berörda myndigheter. Vid mötet framfördes att förslagen i de två utredningarna *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)* och *Att bryta ett våldsamt beteende (SOU 2018:37)* skulle beaktas.

Under hösten 2018 har 14 intervjuer genomförts hos myndigheter och organisationer. Jag har också tagit del av kommunala handlingsplaner och kvinnojourernas verksamhetsberättelser för 2017. Vidare har statistik inhämtats från Brottsförebyggandet rådet (Brå) och från socialtjänst och kvinnojouurer.

Samtliga socialtjänster, flertalet kvinnojouurer och åklagaren är positiva till att etablera koncept Karin i Blekinge. Däremot är polisen uttalat negativ. Som skäl till detta anges att man vill vara samlokaliserad med övrig polisverksamhet. Vidare framhålls att det blir en otydlig rollfördelning om poliserna sitter tillsammans med socialarbetare. Detta är en rättssäkerhetsfråga både för förövare och brottsoffer.

Det finns således inga förutsättningar i dagsläget att etablera ett koncept Karin i Blekinge.

Finns det då andra möjligheter att utveckla samverkan mellan de olika aktörerna?

För drygt 10 år sedan gjordes en utredning med målet att etablera ett kommunövergripande gemensamt centra mot våld i nära relation. Något sådant centra kom dock aldrig till stånd. De sammanlagda resurser som utredningen 2007 föreslog för socialtjänsten finns idag fördelade på de olika kommunerna. Totalt finns det i dagsläget minst elva heltidstjänster i länet som arbetar med våld i nära relationer. Åtta av dess är specialiserade heltidstjänster fördelat på fyra kommuner. Ett etablerat nätverk och gemensam handledning finns för dessa.

Fyra av länets fem kvinnojouurer har idag anställd personal. Sammanlagt har jourerna tio personer anställda.

Sammanfattningsvis finns det idag väsentligt mycket mer resurser än när den ovannämnda utredningen genomfördes. Det borde därmed finnas möjligheter att med en strukturerad samverkan skapa bättre förutsättningar att ge våldsutsatta kvinnor och deras barn adekvat stöd och hjälp

Socialtjänsten i samtliga kommuner uttrycker behov och vilja att utöka och utveckla samverkan med socialtjänsten i de andra kommunerna. Även övriga intervjuade, dvs kvinnojouurer, polis och åklagare vill utveckla samverkan. Representerarna i den regionala grupp som leds av länsstyrelsen, har inga mandat att föra sin organisations talan. Gruppen fyller dock en viktig funktion för informationsutbyte, kontaktskapande och planering av opinionsbildande åtgärder och gemensamma utbildningsinsatser.

När det gäller samverkan omkring barn som utsatts för våld finns ett barnhus för fyra av länets kommuner. Från flera hålls uttrycks brister i hur barnhuset fungerar. Olika aktörer har olika förväntningar på hur barnhuset ska användas. Det behövs en utvärdering och ett förtydligande av de

olika aktörernas roller och uppdrag. Det uttrycks också önskemål om att det även i Karlskrona ska finnas ett barnahus.

Vid ett möte i november för den muntliga redovisningen av resultatet av förstudien enades socialtjänsten i samtliga kommuner om att bilda en samverkansgrupp på chefsnivå. Gruppen samordnas av länsstyrelsen och syftet är att utveckla samverkan av socialtjänstens insatser inom området våld i nära relation.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera följande:

- Det finns i Blekinge för närvarande inga förutsättningar för att etablera ett koncept Karin.
- Verksamheten vid barnahuset i Karlshamn behöver utvärderas och utvecklas.
- En grupp på chefsnivå inom socialtjänsten kommer att arbeta vidare med hur samverkan mellan kommunerna kan utvecklas.

3. Uppdraget

Länsstyrelsen i Blekinge initierade under våren 2018 enligt önskemål från socialtjänsten i kommunerna en förprojektering av möjligheten att införa samverkansmodellen Koncept Karin i samtliga kommuner i Blekinge. Koncept Karin är en samverkansmodell mellan specialiserad polis, socialtjänst och åklagare och bygger på samlokalisering, uppsökande verksamhet och dagliga möten med åklagare. Koncept Karin är en målgruppsanpassad polisstation för kvinnor, män och barn som har utsatts för våld och hot eller sexuella övergrepp av en närstående. Koncept Karin stödjer även barn som bevittnat våld. Hjälp finns att få för dem som blivit polisanmälda.

Uppdraget innebar en grundlig kartläggning av förhållandena i länet samt behov och resurser inom berörda myndigheter. Förprojekteringen skulle ske genom intervjuer, studiebesök och tidigare dokumenterad erfarenhet av Koncept Karin.

Uppdraget skulle redovisas i en rapport, som visade nuvarande förutsättningar, analys samt rekommendationer om fortsatta insatser.

4. Metod

Arbetet inleddes med ett uppstartsmöte på länsstyrelsen i maj 2018. Vid mötet deltog representanter för länsstyrelsen, åklagarmyndigheten och polisen. Socialtjänsten i fyra av länets fem kommuner var representerade. Utredningsuppdraget avseende koncept Karin presenterades. Dessutom redovisades kort de nya lagförslag som finns i de två utredningarna *Ett fönster av möjligheter – stärkt barnperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)* och *Att bryta ett våldsamt beteende (SOU2018:37)*. Förslagen i utredningarna skulle beaktas i utredningsarbetet.

Intervjuer har genomförts vid besök i de olika verksamheterna under tiden 27 augusti – 13 november 2018. Totalt har 14 intervjuer gjorts. Besök har gjorts på samtliga socialtjänster i länets fem kommuner. Vidare har jag besökt samtliga kvinnojourer i de fem kommunerna. Jag har också träffat representanter för polis och åklagarmyndighet. Genom en kvinnojours försorg har jag fått möjlighet att intervjua en kvinna som brutit upp från en destruktiv relation. Jag har också besökt Notavillan, som, inom kommunalförbundet Cura Individutveckling, erbjuder skyddat boende till familjer och ensamstående personer, som utsatts för våld/hot av närstående.

I september 2018 deltog jag vid ett möte med den regionala grupp som länsstyrelsen ansvarar för. Vid mötet presenterades Koncept Karin och den planerade förstudien.

I november 2018 har resultatet av förstudien muntligen redovisats till representanter för berörda myndigheter och till den regionala gruppen.

Utöver informationsinsamlingen genom intervjuer har jag inhämtat värdefulla fakta från verksamhetsberättelser för 2017 från kvinnojourerna. Jag har också fått statistikuppgifter och handlingsplaner från kommunernas socialtjänst. Officiell brottsstatistik har hämtats från Brå.

5. Koncept Karin

Koncept Karin startade 2008 i Malmö. Koncept Karin innebär att polis och socialtjänst arbetar i samma lokaler enbart med ärenden som rör personer som utsatts för våld i nära relation.

På uppdrag av regeringen gjorde Brottsförebyggande rådet en utvärdering av hur arbetsformen koncept Karin fungerar och vilken betydelse den har för kvaliteten och effektiviteten i arbetet med kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. Resultatet presenteras i *Utvärdering av koncept Karin (Brå Rapport 2013:8)*.

Nedan anges Brå:s sammanfattande synpunkter:

- Uppsökande stödjande arbete är värdefullt för våldsutsatta kvinnor som gjort en polisanmälan
- Genom samarbete mellan polis och socialtjänst skapas förutsättningar för socialtjänsten att kontakta kvinnorna och erbjuda stöd
- Lokalsamverkan mellan polis och socialtjänst underlättar möjligheterna att bedriva uppsökande arbete. De förutsättningar för tät samverkan som då skapas ger också möjlighet att skapa rutiner som garanterar att kvinnornas risk för fortsatt utsatthet rutinmässigt blir bedömd. Men uppsökande arbete kan utvecklas även utan samlokalisering.
- Det behövs en struktur och kompetens inom socialtjänsten för att, utöver det initiala stödet, även kunna arbeta med sådan hjälp som kräver biståndsbeslut.
- Att lokalerna på Karin är anpassade till behoven hos målsägandena och deras barn har stor betydelse för kvinnornas upplevelse av utredningsprocessen.
- Det framstår dock inte som rimligt att stora förväntningar på att bra lokaler samt bra bemötande och stöd ska ge effekter i form av att fler kvinnor deltar i brottsutredningen.
- Prioritera och organisera polisens arbete för att uppnå de framgångsfaktorer i utredningsarbetet som är särskilt viktiga för personupplärningen i ärenden gällande våld i nära relationer.
- Det är viktigt att Polisen fortsätter att vara uppmärksam på att det finns tillräckligt med personer som har engagemang och kompetens att arbeta med utredningar som rör våld i nära relationer.
- Bra rutiner och system för statistisk uppföljning är viktigt inom socialtjänsten och Polisen för att kvalitetssäkra, följa upp och utveckla verksamheten kring våld i nära relationer.

Planeringen var att under förstudien i Blekinge göra ett studiebesök på koncept Karin i Malmö. Detta har inte kunnat genomföras på grund av arbetsbelastningen på Karin. Emma Käll Carlander på länsstyrelsen har gjort en längre intervju med Margot Olsson, samordnaren på Karin.

Sammanfattningsvis framkom följande:

- Det har från början varit en hög belastning på polisen, vilket följt med under åren.
- För en del poliser har det varit svårt att arbeta så nära socialtjänsten då poliserna tidigare även haft en stödjande roll för kvinnorna och nu kände de att socialtjänsten "ägede" de stödjande delarna.
- Interna ledarproblem hos polisen har medfört att ledning och styrning inte fungerat. Upprepade chefsbyten har skett inom polisen.
- Karin har fått dåligt rykte hos polisen. Då ingen polis har velat jobba där har personal tvingats dit. Unga "gröna" poliser har fått arbete på Karin och de har saknat den kompetens som krävs.
- Utredningar avseende vuxna kan ta upp till ett år.
- Vid barnhuset, som är en del av Karin, fungerar samarbetet mellan socialtjänst och polis mycket bättre.
- På grund av personalbyten har styrgruppen för Karin fått börja om gång på gång.
- En försvårande faktor är polisens nya tolkning av generalklausulen i Offentlighets- och sekretesslagen. Målsägande måste nu lämna sitt medgivande till att uppgifter från polisen lämnas till socialtjänsten.
- Polisen ställer ej frågor till våldsutövarna om de önskar stöd och hjälp. Det är enklare om förövaren blir häktad då frivårdens personal informerar den häktade om vilken hjälp som finns att få.
- Kvinnorna uppskattar Karin och miljö och inredning är viktiga.
- Karin har ett bra samarbete med kvinnojourerna.
- Fokus ska vara på medborgarnas behov inte på organisationernas.

6. Allmänt

I utredningen *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49)* konstateras att våld i nära relationer är ett samhällsproblem som inte är lätt att beskriva vad gäller omfattning, struktur och utveckling över tiden.

Många fall av våld mot närstående anmäls aldrig. I SOU 2018:37 (sid 52) anges att, även om anmälningsbenägenheten anses ha ökat bland personer som blivit utsatta för våld av en närstående, är mörkertalet fortfarande stort enligt Brå:s kartläggning. Flera studier visar att det är mindre vanligt att man anmäler brott där gärningsmannen är en närstående än vid brott där gärningsmannen är okänd. Enligt nationella trygghetsundersökningarna (NTU) uppskattas att ungefär en tredjedel av brotten mot närstående polisanmäls. Enligt en fördjupningsstudie av NTU 2012 ser man att det vanligast skälen till att kvinnor inte anmäler brott i en nära relation är att de känner gärningspersonen och att de inte vågar anmäla. Enligt en annan rapport är det i särklass vanligaste skälet till att händelsen inte anmäls att man anser att det har varit fråga om en småsak och att man rätt ut det på egen hand.

Vad är då våld? Den juridisk straffrättsliga definitionen finns i brottsbalkens tredje kapitel som handlar om brott mot person, fjärde kapitlet som handlar om brott mot frihet och frid och sjätte kapitlet som handlar om sexualbrott.

FN anger i sin deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor följande definition: "Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller sannolikt kommer att resultera i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller sådant lidande för kvinnan, innefattande hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet".

Många som arbetar med våld, t.ex. socialtjänst och kvinnojourer använder sig av Per Isdals våldsdefinition från 2001. "Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmar eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill". Isdals definition täcker in sex typer av våld: fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, latent och ekonomiskt.

7. Tidigare försök till regional samverkan

Hösten 2007 genomfördes en djupgående utredning om etablering av ett kommungemensamt centrum mot våld i nära relation. I styrgruppen ingick representanter för socialtjänsten i länets fem kommuner, landstingets folkhälsostrateg och en inspektör från kriminalvården. Dessutom fanns en arbetsgrupp med representanter på handläggarnivå från samma myndigheter.

Enligt utredningen är en kvinna som blir väl bemött, omhändertagen, får det stöd hon behöver, mer benägen att medverka i en polisutredning. Snabbheten, bemötandet, stödet och tillgängligheten är väsentliga för att hon ska vilja och orka igenom rättsprocessen. Vidare anges att en av orsakerna till att åklagarmyndigheten inte kan bevisa, inte styrka brott och därför får lägga ner förundersökningen, är att samhället inte kunnat erbjuda kvinnan en tryggare och bättre situation än den hon har befunnit sig i.

Även de fall där åtal inte väcks, men där kvinnorna, barnen och även männen får hjälp ur sin situation, har en brottsförebyggande effekt på både kort och lång sikt.

Karlskrona lämnade ganska snart utredningen rörande ett kommungemensamt centrum. Det gick inte att enas om ett kriscentrum för hela Blekinge lokaliserat till Karlshamn. Utredningen koncentrerades därför på samverkan mellan de andra fyra kommunerna Ronneby, Karlshamn, Olofström och Sölvesborg. Karlskrona kommun arbetade vidare på egen hand.

Utredningen utmynnade i ett förslag om etablering 2009 av ett centrum mot våld i nära relation under namnet "Sesam". Centrat skulle ge stöd och hjälp till kvinnor som utsatts för våld i nära relation, till barn som utsatts för eller bevittnat våld i nära relation och till män som utövade våld i nära relation. Finansiering skulle ske genom de fyra kommunerna och landstinget. Inledningsvis bedömdes verksamheten vara i behov av nio tjänster.

Förslaget om en kommunövergripande verksamhet enligt utredningen blev aldrig realiserat. Ronneby kommun arbetade vidare på egen hand och med stöd av projektmedel från Länsstyrelsen etablerades ett eget "Sesam" i Ronneby 2010. Den verksamheten finns fortfarande kvar och har god förankring.

I utredningen rörande ett kommunövergripande centrum mot våld i nära relation konstateras att det finns ett behov av ett barnahus i Blekinge. Utredningen föreslår att huvudmännen tar initiativ till en diskussion med berörda myndigheter och organisationer om skapandet av ett barnahus. Så skedde också och ett barnahus etablerades i Karlshamn 2011. Karlskrona ville inte delta på grund av det geografiska avståndet utan inrättade ett eget barnahus. Detta lades dock ner efter några år. Övriga fyra kommuner är alltså delaktiga i barnahuset i Karlshamn.

8. Nya lagförslag

8.1 SOU 2017:112 Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende.

I utredningen ges förslag till lagändringar i bl.a. följande lagar:

- Föräldrabalken
- Folkbokföringslagen
- Lag om mottagande av asylsökande
- Socialtjänstlagen
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Skollagen

Utredningen framhåller att då barn som vistas i skyddat boende idag vanligen betraktas som medföljare till en vårdnadshavare får de inget eget beslut om biståndsinsats. Därigenom saknas krav på dokumentation och socialnämnden kan inte följa upp barnets behov av stöd och hjälp före, under och efter vistelsen. Det är vidare oklart om barnet överhuvudtaget är föremål för en socialtjänstinsats. Det är svårt för barn som vistats i skyddat boende att i efterhand få närmare upplysningar om sin vistelse. Sammantaget blir kunskapen om hur dessa barn har det begränsad. Barnet är således inte ett eget rättssubjekt.

Med ett stärkt barnrättsperspektiv i skyddat boende menar utredningen att barnet

- är ett eget rättssubjekt
- tas emot oavsett ålder och kön
- får boende med särskild barnkompetens
- får relevant information
- får behov utredas och insatsen följs upp
- får sina egna stödbehov tillgodosedda
- får hälso- och sjukvård
- får säker skolgång
- är delaktig i vad som händer
- är skyddat från våld
- får en trygg utflyttning

Enligt utredningen ska skyddat boende regleras i socialtjänstlagen och definieras juridiskt. Med skyddat boende avses en boendeinsats för den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn får tas emot i ett sådant boende endast tillsammans med vårdnadshavare. Skyddat boende blir således en ny placeringsform. Socialnämnden ska därmed utreda, fatta beslut och följa upp insatsen. Skyddat boende ska definieras i socialtjänstförordningen och avse ett boende inom socialtjänsten som tillfälligt tar emot enskilda som behöver insatser till skydd och stöd mot hot, våld eller andra övergrepp i förening med ett boende.

Särskilda kvalitetskrav ska ställas på de skyddade boendena. En enskild verksamhet som bedriver skyddat boende ska ansöka om tillstånd hos IVO för att få bedriva verksamheten. Kommuner och landsting som driver skyddat boende ska anmäla verksamheten till IVO.

Skyddat boende blir en ny placeringsform med biståndsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL även för de barn som följer med en vårdnadshavare till boendet. Härigenom kommer det regelverk som gäller för barn som placeras utanför hemmet att omfatta även barn som placeras i skyddat boende. Det betyder att

socialnämnden ska verka för att barnet får god vård, lämplig utbildning och den hälso- och sjukvård som barnet behöver. Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vistas i skyddat boende genom regelbundna personliga besök och enskilda samtal med barnet/den unge. Barnet ska ha en särskilt utsedd socialsekreterare och vårdplan och genomförandeplan ska upprättas.

Genom ändringar i Skollagen ska säkerställas att barn som bor på ett skyddat boende ska få sin skolgång tillgodosedd.

På motsvarande sätt som gäller för andra placeringar av barn utanför hemmet ska barn som placeras på skyddat boende erbjudas en hälsoundersökning.

Enligt utredningens förslag ska lagändringarna träda ikraft den 1 juli 2019.

8.2 SOU 2018:37 Att bryta ett våldsamt beteende – om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld

Som tidigare redovisats är det svårt att med någon större exakthet beskriva utsatthet för våld från närstående i siffror. Enligt SOU 2018:37 är den kunskap som finns mer än nog för att konstatera att problemet är omfattande och kräver kraftfulla och långsiktiga åtgärder från samhällets sida. För att människor ska få en möjlighet att leva utan att utsättas för våld, krävs att de som utövar våldet upphör med detta. Huvudfokus i utredningen har varit frågan om vilka våldsutövarna är, hur de kan nås och vad som krävs i form av riskreducerande insatser för att deras våld ska upphöra.

Sammanfattningsvis framhåller utredningen att det återfallsförebyggande arbetet för män som utsätter närstående för våld utgör en viktig del av samhällets samlade insatser för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Också när syftet är stödjande och förebyggande måste dock utgångspunkten alltid vara att de handlingar som utgör kriminella gärningar ska lagföras. Insatser på detta område måste utgå från de våldsutsattas behov av skydd och stöd.

Det återfallsförebyggande arbetet i landet ser mycket olika ut. Att det i lagstiftningen inte särskilt anges att de som utövar våld ska erbjudas insatser har lett till att kommunerna uppfattar sitt ansvar för gruppen på olika sätt. Utredningen föreslår därför att ett uttryckligt ansvar för att tillhandahålla insatser för de som utsatt närstående för våld ska införas i socialtjänstlagen. Syftet med regleringen är att våldsutövare ska kunna erbjudas insatser som kan bidra till att de slutar använda våld.

Utredningen framhåller också att hälso- och sjukvården behöver engageras i arbetet. Personer som utövar våld mot närstående kan ha behov av kvalificerad terapeutisk eller psykologisk behandling. Däremot anser utredningen inte att hälso- och sjukvårdens ansvar inom detta område behöver regleras i lag.

Personer som utövar våld mot närstående kan vara i behov av strukturerade, samordnade insatser från socialtjänst och hälso- och sjukvård. De två myndigheterna ska tillsammans upprätta en individuell plan s.k. SIP (Socialtjänstlagen 2kap 7 §). Utredningen föreslår att även kriminalvården ska ha rätt och skyldighet att initiera och delta i samordnade individuella planer för personer som befinner sig under straffverkställighet. För att stärka säkerheten och underlätta riskbedömningar menar utredningen att det finns ett behov av att införa en uttrycklig möjlighet att samordna flera planer med varandra. Polisen ska underrätta socialtjänsten om att det finns ett behov av en SIP för någon som de har kommit i kontakt med. Regleringen om SIP ska även i fortsättningen bygga på samtycke från den enskilde.

En ny sekretessbrytande regel ska införas enligt förslag från utredningen. Socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska genom den nya bestämmelsen ha en möjlighet att lämna uppgifter om en enskild till

polisen. En avgränsning ska ske till brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år. Socialtjänst och hälso- och sjukvård ska genom en samlad bedömning själva avgöra om det är lämpligt att sekretessen bryts. Polisen har ingen möjlighet att kräva uppgifter från de nämnde myndigheterna.

Utöver ovan redovisade förslag till lagändringar framhåller utredningen att det behövs tydligare riktlinjer för informationsutbyte. Centrum för samordning och kunskapsstöd bör ges ett sådant uppdrag.

Vidare anges i utredningen att personer som utsatt närstående för våld och som bor tillsammans med de våldsutsatta bör av kommunerna hänvisas till tillfälligt boende i de fall det är lämpligt med hänsyn till säkerheten för de våldsutsatta och andra omständigheter.

En mer aktiv roll och utökad samverkan mellan polismyndigheten och andra myndigheter framhålls i utredningen. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och kriminalvården bör enligt utredningen få i uppdrag att tillsammans utarbeta en modell för samverkan runt våldsutövare som bedöms ha en hög återfallsrisk.

Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft 1 januari 2020.

9. Omfattning av våld i nära relation i Blekinge

9.1 Brå

Siffrorna i tabellen nedan är hämtade från Brå:s statistik för 2017

Anmällda brott misshandel

Kommun	Misshandel mot kvinna 18 år o äldre		Misshandel mot man 18 år o äldre	
	I nära relation	Ej nära relation	I nära relation	Ej nära relation
Karlskrona	50	39	14	45
Karlshamn	27	22	3	9
Olofström	9	9	2	5
Ronneby	24	7	4	20
Sölvesborg	22	14	2	6
Hela länet	132	91	25	85

Anmällda brott grov fridskränkning

Kommun	Barn under 18 år		Grov fridskränkning 18 år och äldre	
	Flickor	Pojkar	Kvinnor	Män
Karlskrona	0	0	0	0
Karlshamn	0	0	0	0
Olofström	0	0	0	0
Ronneby	0	3	0	0
Sölvesborg	1	0	1	0
Hela länet	1	3	1	0

Anmälda brott grov kvinnofridskränkning

Kommun	Anmälda brott
Karlskrona	2
Karlshamn	2
Ronneby	1
Olofström	3
Sölvesborg	2
Hela länet	10

Anmälda brott misshandel mot barn 0 - 17 år

Kommun	Flickor		Pojkar	
	Bekant m. offret	Obekant m. offret	Bekant m. offret	Obekant m. offret
Karlskrona	32	6	77	14
Karlshamn	38	2	46	11
Olofström	11	1	13	2
Ronneby	21	3	125	15
Sölvesborg	15	1	29	5
Hela länet	117	13	290	47

9.2 Socialtjänsten

Siffrorna i tabellen nedan har erhållits från socialtjänsten i länets fem kommuner och gäller 2017

Kommun	Aktualisering vuxna	Utredning inledd	Beviljade insatser**
Karlskrona	38*	28*	34*
Karlshamn	54	20	17
Olofström	11	5	Uppgift saknas
Ronneby	51	45	37
Sölvesborg	12	8	7
Hela länet	166***	106	95

*Avser perioden 2018-03-01 -2018-08-31. Byte av datasystem gör att statistik inte kan lämnas för 2017. Siffran borde rimligtvis vara dubbelt så hög.

**Samma person kan ha beviljats flera olika insatser, varför siffrorna inte speglar antalet personer som beviljats insats.

***Eftersom Karlskronas siffra endast avser 6 månader borde dessa siffror för hela året vara betydligt högre.

I aktualiseringssiffrorna ingår såväl ansökningar om bistånd som anmälningar. Ansökningarna leder alltid till att en utredning inleds. Vid anmälningar rörande vuxna erbjuds hjälp och stöd. Vill den vuxne inte ha någon hjälp från socialtjänsten inleds inte någon utredning.

De insatser som beviljats är skyddat boende, boendestöd öppenvård, samtalsstöd och behandlingssamtal.

9.3 Kvinnojourerna

Siffrorna i tabellen har inhämtats från kvinnojourernas verksamhetsberättelse och vid intervjuer och gäller 2017.

Kvinnojour/kommun	Personer i skyddat boende	Dygn i skyddat boende	Telefonsamtal
Karlskrona	14 (4)	810	380
Karlshamn	9 (4)	Uppgift saknas	363
Ronneby	Uppgift saknas	291	224
Olofström	6 (2)	178	730*
Sölvesborg	10 (0)	247	475
Hela länet	30	1526	2172

* Omfattar alla kontakter både per telefon och enskilda möten.

Siffror inom parentes () anger hur många av kvinnorna som är från den egna kommunen

Av några kvinnojourers verksamhetsberättelse för 2017 framgår att de pga platsbrist varit tvungna att säga nej till förfrågan om boende (Karlskrona 47 och Karlshamn 36). Även övriga jourer uppger att de p.g.a. platsbrist varit tvungna att säga nej till skyddsbehövande kvinnor.

9.4 Notavillan

Kommunsamverkan Cura Individutveckling tar vid Barn- och familjeenheten Notavillan emot personer/familjer som behöver skyddat boende. Under 2017 var det 23 vuxna och 46 barn som togs emot i det skyddade boendet. Detta är en kraftig ökning jämfört med 2016 då 13 vuxna och 17 barn togs emot.

9.5 Kommentar

Tabellerna ovan ger en uppfattning om hur omfattande problematiken med våld i nära relation är i länet. Då ska också beaktas att enligt Brå är det endast var tredje kvinna som polisanmäler att hon utsatts för hot/våld av en närstående. Det är inte möjligt att göra några jämförelser mellan de olika kommunerna eftersom såväl socialtjänstens som kvinnojourernas statistikredovisningar inte är likvärdiga.

10. Resultat intervjuer

10.1 Socialtjänsten

10.1.1 Organisation och resurser

I fyra av länets fem kommuner finns det speciella tjänsten för arbetet med våld i när relation. Sammanlagt finns i dessa kommuner åtta heltidstjänster. Flertalet är tillsvidaretjänster. Karlskrona kommun har valt att inte ha speciella tjänster för arbetet med våld i nära relation. Däremot finns en specialistsocionom med särskilda kunskaper inom området och som ska vara ett stöd för övriga i organisationen. Man uppskattar att det sammanlagt är tre – fyra heltidstjänster som arbetar med våldsproblematiken i Karlskrona. Totalt sett finns det således i länet minst elva heltidstjänster inom socialtjänsten i kommunerna som arbetar med problematiken rörande våld i nära relation. En jämförelse med utredningen 2007 angående ett länsgemensamt centrum är av intresse. Det fanns då i

kommunerna inte en enda specialiserad tjänst inom området. Förslaget i utredningen var att nio tjänster behövdes initialt för att tillgodose fyra kommuners behov (Karlskrona ej inräknat).

Det är i samtliga kommuner Individ och familjeomsorgen som har huvudansvaret för arbetet med våld i nära relation. I några kommuner skiljer man på arbetet med strategiska frågor och arbetet med hjälp och stöd till enskilda individer. Utredningar och biståndsbedömningar görs i två av fem kommuner av socialsekreterare som bara jobbar med detta. I två kommuner görs utredningarna av personal, som också har arbetsuppgifter inom andra områden. Vid intervjutillfället var det i en kommun en och samma tjänst som ansvarade för såväl strategiskt arbete som utredningar och verkställighet av insatser. Ytterligare en tjänst har tillkommit i denna kommun efter intervjun.

Samtliga kommuner har en eller flera lägenheter, som socialtjänsten kan anvisa till de personer/familjer som utsatts för våld i nära relation. Sammanlagt finns i länet sju "hemliga" lägenheter hos socialtjänsten.

10.1.2 Samverkan

Inte i någon av kommunerna finns det en lokal samverkansgrupp. Många uttrycker osäkerhet om vad en sådan grupp skulle ha som syfte. I Karlskrona finns en grupp för hedersproblematik bestående av representanter för polis, socialtjänst, skola och ungdomsmottagning.

När det gäller det övergripande strategiska arbetet samverkar man i alla kommuner med folkhälsstrategen i kommunen.

Det finns några exempel på samverkan mellan kommuner och/eller kvinnojourer som reglerats i avtal. Karlshamn och Sölvesborg har avtal om samutnyttjande av "hemliga" lägenheter. Ronneby socialtjänst och Kvinnojouren i Ronneby har avtal om att jouren ger stöd och hjälp utanför kontorstid till de kvinnor som bor i socialtjänstens "hemliga" lägenheter. Ekonomiskt stöd ges till kvinnojourerna i samtliga kommuner i form av föreningsbidrag.

Beskrivningarna av socialtjänstens samverkan med polisen varierar från "det finns idag inte mycket samverkan med polis och åklagare" till att det i ett samverkansavtal med polisen finns inskrivet att man ska ha gemensamma riskbedömningar. Erfarenheterna av det sistnämnda beskrivs som goda. Många kvinnor, som socialtjänsten får kontakt med vill inte polisanmäla. Uppfattningen är också att "nästan allt läggs ner". Kvinnorna är också rädda att allt kan bli värre om de polisanmäler.

Socialtjänstens handläggare försöker motivera kvinnorna till att polisanmäla. Bestämmer kvinnan sig för att anmäla uppger några kommuner att detta går lätt och första förhöret kan hållas snabbt. Det kan därefter dröja flera månader innan utredningen slutförs. Polisens omorganisation och otillräckliga resurser beskrivs som ett hinder för samverkan.

Inte i någon kommun finns det någon samverkan med åklagarmyndigheten när det gäller vuxna.

I fyra av kommunerna har personal som arbetar med våld i nära relationer (ViNR) bildat ett nätverk, som träffas fyra gånger per år för stöd och erfarenhetsutbyte. De har också gemensam handledning. Eftersom Karlskrona inte har särskilda tjänster har man hittills inte deltagit i nätverket eller handledningen.

På det regionala planet finns en grupp under ledning av länsstyrelsen. Gruppen träffas fyra gånger per år. Utöver kommunernas socialtjänst och kvinnojourerna ingår representanter för hälso- och sjukvården, Notavillan, försäkringskassan, migrationsverket, polis och åklagare. De båda sistnämnda

deltar sällan. Gruppen är viktig för informationsutbyte om vad som pågår hos olika aktörer. Man har också jobbat med gemensamma utbildnings- och opinionsbildande aktiviteter.

En av kommunerna framför att den regionala gruppen är i obalans. Det skulle behövas en styrgrupp för länet med deltagare som har mandat att föra sin verksamhets talan.

10.1.3 Koncept Karin

Samtliga kommuner är positiva till att ett koncept Karin etableras i länet. Flera refererar till det barnahus som finns och att koncept Karin kunde ha en liknande uppbyggnad. Förväntningarna är att kopplingen mellan olika aktörer blir tydligare och att kvinnan, den som utsatts för våldet, får stöd under hela processen. En förhoppning är att polisutredningarna blir bättre och att fler åtal kan väckas. Vidare framförs att det blir ett bättre utnyttjande av varandras resurser och att man kan dra fördel av att komplettera varandras kompetenser. Ett hinder skulle vara om man geografiskt lägger det på en plats där inte alla har samma förutsättningar att ta sig dit. Några har föreslagit att barnhusets lokaler i Karlshamn skulle kunna användas även för ett koncept Karin. Karlskrona däremot menar att de största volymerna finns i östra länsdelen, vilket bör beaktas när verksamheten lokaliseras.

10.1.4 Socialtjänstens insatser

Vuxna

När ett ärende rörande en vuxen som utsatts för våld i nära relation aktualiseras genom en anmälan kontaktas vederbörande och erbjuds hjälp och stöd. Vill personen ha hjälp från socialtjänsten inleds en utredning. För de personer som ansöker om hjälp inleds alltid en utredning. (SOL kap 11 § 1)

Initialt görs en riskbedömning. I några kommuner görs riskbedömningen i samverkan med polisen. Beroende på hur hög risken är görs en skyddsplanering. Vid hög risk måste oftast akut boende ordnas i någon annan kommun. Vissa kommuner vänder sig då till kvinnojourer. Någon kommun använder Notavillan vid behov av placering. Även privata HVB-hem används och HVB som drivs i egen kommunal regi. Vid låg risk kan den akuta boendefrågan lösas genom socialtjänstens "hemliga" lägenhet i kommunen.

Utöver akut boende kan olika former av stödsatser beviljas som bistånd. Exempel på sådana stödsatser är olika former av praktisk hjälp att hitta ny bostad, stödsamtal och motivationssamtal. Någon kommun erbjuder gruppsamtal i samverkan med kvinnojouren.

Många kommuner beskriver att omhändertagandet i den akuta situationen oftast fungerar väl. Svårigheter att mer långsiktigt ge adekvat stöd har med den allmänna bostadssituationen att göra. Bristen på lediga lägenheter gör att personerna ofta blir kvar längre än nödvändigt i de "hemliga" lägenheterna.

Barn som utsatts för våld eller bevittnat våld i nära relation

När ett barn utsatts för våld eller övergrepp av en närstående eller bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående ska nämnden utan dröjsmål inleda utredning om barnets behov av stöd och hjälp (SOSFS 2014:4 kap 6 § 1). Samtliga kommuner uppger att så sker.

Utredningarna för barnen görs av handläggare inom avdelningarna för barn och familj. Samverkan sker med handläggare som har kontakt med kvinnan. När skyddsbehovet är så stort att placering av kvinnan och barnet/barnen måste ske fattas i fyra kommuner som regel inga egna biståndsbeslut för barnen. Karlskrona uppger att man i dessa situationer oftast placerar på sina egna HVB och då fattas

alltid biståndsbeslut även för barnen. Är barnet i behov av öppenvårdsinsatser kan sådana beviljas bl.a. i form av Trappansamtal. Barnen kan också beviljas andra former av bistånd beroende på hur det enskilda barnets behov ser ut. Det kan vara olika former av öppenvårdsinsatser men också mer ingripande insatser som t.ex. kontaktfamilj eller familjehem.

För fyra av kommunerna finns ett barnahus i Karlshamn. Uppfattningarna är delade om hur barnhuset fungerar. Karlskrona deltar inte i barnhuset och har ingen motsvarande verksamhet. Här sker oftast samråd per telefon med polis och åklagare och detta fungerar hyfsat.

10.1.5 Framtida behov – möjligheter och hinder

Samtliga kommuner uttrycker behov av att utveckla samverkan med de andra kommunerna. Utifrån de lagförslag som ligger anser samtliga kommuner att de är för små för att med god kvalitet kunna möta kraven. Volymfrågan i varje enskild kommun är ett hinder för att i egen regi bygga upp de nya verksamheter som lagförslagen kräver. Behovet av att utveckla samverkan gäller både kompetensutveckling för personal och tjänster inom vård och behandling. När det gäller vård och behandling är det framförallt behandling av våldsutövare och den nya placeringsformen skyddat boende och de placerade barnens rätt till skolgång omgående som man behöver utveckla samverkan kring. Samverkan behöver utvecklas för att utifrån kvinnans skyddsbehov på ett mer strukturerat sätt kunna använda varandras ”hemliga” lägenheter.

Avstånden i länet beskrivs som både hinder och möjlighet. Är det alltid klienten som skall åka? Några kommuner framför att ambulerande verksamheter skulle kunna vara en framkomlig modell.

Det finns också förslag om att Cura Individutveckling, som redan är en etablerad kommunövergripande resurs för samtliga socialtjänster i länet, skulle kunna vara en lämplig organisation för de nya verksamhetsformer som kommer att behövas inom vård och behandling.

10.2 Notavillan

10.2.1 Organisation och resurser

Notavillan är ett HVB-hem med Cura Individutveckling som huvudman. Cura Individutveckling är ett kommunalförbund och länets samtliga fem kommuner är medlemmar. Verksamhet finns inom områdena socialtjänst, skola och omsorg.

Notavillan har fem lägenheter för skyddat boende. Placeringar i lägenheterna sker på socialtjänstens initiativ. Verksamheten med skyddat boende har funnits sedan 2010. Avtal finns med Olofström, Karlshamn och Sölvesborg men alla länets kommuner har möjlighet att placera i det skyddade boendet. I mån av plats kan kommuner utanför Blekinge län göra placeringar där.

I det skyddade boendet kan även kvinnor utan barn erbjudas plats och även män, som utsatts för hot och/eller våld i nära relation.

Barn räknas som medföljande och har oftast inga egna placeringsbeslut.

I de skyddade lägenheterna finns ingen personal men genom att de skyddade lägenheterna ligger i anslutning till Notavillans HVB finns personal tillgänglig dygnet runt. Det finns lås in i port och lägenheter. Man håller på att se över hur skyddet kan förbättras bl.a. vad gäller kameraövervakning och larm.

Det finns ingen särskild personal avdelad för det skyddade boendet. Man arbetar med kontaktmannaskap. Det finns en huvudansvarig och en annan personal har fått mycket utbildning för att på sikt ta mer ansvar. Kompetens finns för Trappansamtal.

Under 2017 - 2018 har behovet av plats på det skyddade boendet haft en ökande tendens. Flera av de familjer som kommer har invandrarbakgrund.

I socialtjänstens grundavgift ingår 10 timmar/vecka i stöd till de som bor i det skyddade boendet. Vad som ska ingå styrs av det uppdrag man får från socialtjänsten och till en början är det mycket praktisk hjälp. Behövs tid utöver 10 timmar gäller öppenvårdstaxan.

10.2.2 Samverkan

Notavillan har avtal med förskola och skola och även barnen i det skyddade boendet omfattas. Etablerad kontakt finns även med barnläkare på sjukhuset.

Just nu håller man på att etablera kontakt med bank för att underlätta för de som bor på Notavillan.

Det finns ingen etablerad given ingång med polisen. Däremot är Notavillans personal ofta med som stöd vid anmälningar och förhör hos polisen.

Samarbetet med socialtjänsten är av varierande kvalitet. Oftast fungerar det bättre när det är speciella tjänster som ansvarar för ärenden avseende våld i nära relation.

Gemensamma utbildning är värdefulla för att få samma grund att stå på.

Representant för Notavillan deltar i den regionala gruppen som leds av länsstyrelsen.

10.2.3 Framtida behov - möjligheter och hinder

Notavillan har goda möjligheter att möta de förändringar som föreslås i socialtjänstlagen. Verksamheten har ett utvecklat barnperspektiv, det finns uppbyggda välfungerande kanaler gentemot andra aktörer och tillgång till personal dygnet runt. Eventuellt behov av utökad personalstyrka kan tillgodoses.

Det finns också hinder/svårigheter. När det gäller samverkan vill alla men det blir ändå svårt att genomföra. Den tekniska utveckling möjliggör att det är lätt att spåra upp personer, vilket särskilt måste beaktas för de som bor i det skyddade boendet. Sekretess kan vara ett hinder och det är därför viktigt att detta hanteras på ett bra sätt.

Ett stort hinder är bostadsmarknaden. I de flesta kommuner är det svårt att få lägenhet och familjerna blir ofta kvar längre än vad som egentligen är nödvändigt. Vistelsen i det skyddade boendet varierar från ett par dagar upp till sex månader och t.o.m. upp till ett år.

Den geografiska platsen är både till fördel och nackdel. En riskbedömning måste alltid föregå vistelsen på Notavillans skyddade boende. Risk finns alltid när det handlar om familjer från samma kommun som där det skyddade boende finns.

Enligt intervjupersonerna skulle Notavillan utifrån ett regionalt perspektiv kunna vara en möjlighet för att utveckla arbetet med insatser inom området våld i nära relation. Man måste självklart invänta lagstiftningen men ändå utveckla verksamheten kontinuerligt. På sikt behövs också en bättre tillgänglighetsanpassning.

10.3 Kvinnojourerna

10.3.1 Organisation och resurser

I samtliga fem kommuner i Blekinge finns kvinnojourer. Fyra av dessa har anställd personal.

Finansiering av anställningarna sker genom statliga projektmedel eller via arbetsförmedlingen. Samtliga jourer erhåller från sin kommun ett kommunalt bidrag.

Sammanlagt finns 10 personer anställda vid kvinnojourerna. Alla är dock inte heltidstjänster. Utöver anställd personal finns volontärer i samtliga jourer.

Jourerna disponerar en lokal för sin verksamhet. Någon delar lokal med Brottsofferjouren.

Samtliga kvinnojourer har en eller flera lägenheter för skyddsbehövande. Någon av jourerna uppger att om en kvinna och hennes eventuella barn behöver skyddat boende måste detta gå via socialtjänsten. Flertalet placeringar i kvinnojourernas lägenheter kommer också via socialtjänsten. Socialtjänsten betalar då en dygnskostnad till jourerna. Ett par jourer tar dock inte betalt av socialtjänsten när det gäller kvinnor från den egna kommunen.

En jour uppger att de har som princip att inte ta emot kvinnor som socialtjänsten aktualiserar men att man överväger att släppa denna princip då det är kvinnans behov som ska vara avgörande. Denna jour tar inte heller emot kvinnor med barn mer än undantagsfall en – två dygn i akuta situationer. I dessa fall kontaktas socialtjänsten som får ta över ansvaret. En jour uppger att de alltid anmäler till socialtjänsten om det finns barn. Detta har sällan mötts av motstånd då kvinnorna vill att barnen ska få hjälp.

Jourerna erbjuder också andra former att hjälp och stöd. I det individuella ärendet handlar det ofta om praktisk hjälp och att följa med som stöd vid t.ex. polisförhör, möte med socialtjänsten, domstolsförhandlingar etc. Några jourer erbjuder kvinnorna att delta i gruppverksamhet. I en kommun görs detta i samverkan med socialtjänsten. Två jourer har personal med barnkompetens och kan erbjuda barn, till de kvinnor jouren har kontakt med, s.k. Trappansamtal.

10.3.2 Samverkan

I länet finns en länskvinnjour som beskrivs som ett värdefullt stöd. Samtliga jourer deltar i länskvinnjouren.

Samverkan med socialtjänsten beskrivs generellt i positiva termer. Många anser att kontakten behöver utvecklas och tydliggöras. Två jourer uppger att de har avtal med kommunen. Oftast är det lätt att få kontakt då någon kvinna behöver hjälp. Man får komma samma dag som man kontaktat socialtjänsten. Någon jour beskriver dock en situation där kontakten med försörjningsstöd inte fungerat väl. Någon jour menar att det skulle vara värdefullt med en lokal samverkansgrupp avseende våld i nära relation.

Oftast beskrivs kontakten med polisen som god. Någon kontinuerlig dialog förekommer dock inte. Det största problemet är att kvinnorna sällan vill polisanmäla. En kvinnojourskvinna uppger att när kvinnan väl anmäler så blir det ändå inget. "De lyssnar inte på mig." En annan jourkvinna uttrycker att i bästa fall polisanmäler kvinnan men känner sig då ofta misstrodd och inte prioriterad. Några uttrycker att det brister i kunskap hos polisen. Bemötandet av kvinnorna är A och O. Det är också viktigt att kvinnan är välinformerad när hon kommer till polisen. Om kvinnan väl har gjort en polisanmälan kan det sen ta lång tid innan utredningen blir färdig. Tidsaspekten är viktig i många avseenden. Förutsättningarna att ge detaljerade beskrivningar av händelseförloppet försämras när tiden går.

Positiv samverkan beskrivs bl.a. då polisen deltar i jourernas gruppverksamhet.

10.3.3 Koncept Karin

Fyra av kvinnojourerna uttrycker en positiv inställning till etableringen av ett koncept Karin i Blekinge. De menar att detta skulle skapa mer likvärdig hjälp för kvinnorna oberoende av var de bor. Kvinnorna skulle också få möta specialiserad personal som vet vad våld i nära relation handlar om. En jour har ännu inte tagit ställning.

10.3.4 Nya lagförslag

Kvinnjourerna vet vad de nya lagförslagen innebär. Två jurer uppger att om förslaget går igenom vad gäller tillståndsprövning för att få driva skyddat boende är de inställda på att söka ett sådant tillstånd.

10.4 Åklagarmyndigheten

10.4.1 Organisation och resurser

I länet finns tio åklagartjänster. Tre - fyra åklagare arbetar med brott mot barn och VINR. Fördelning av ärenden sker genom lottning men en viss specialisering finns.

Det är polis eller åklagare som beslutar om att inleda förundersökning. Beslutar polisen sker en omedelbar lottning hos åklagare och förundersökningsledare utses.

Det är åklagaren som beslutar om kontaktförbud respektive kontaktförbud för gemensam bostad. Vid partnervåld finns en högre benägenhet att besluta om kontaktförbud och det kan vara ett alternativ till anhållande/häktning. Ett beslut om kontaktförbud varar 2 – 3 månader.

10.4.2 Samverkan

I regionen finns ett nätverk för åklagarna och man träffas ett par gånger per år.

När det gäller brott mot barn är samverkan mellan socialtjänst, polis och åklagare oerhört viktigt. Barnhuset i Karlshamn används idag mest som förhørslokal. Det saknas en filtrering hos socialtjänsten, vilka ärenden som ska tas om hand i Barnhuset. Socialtjänsten skickar idag alla ärenden. Det behövs ett omtag om hur barnhuset ska användas. Socialtjänsten måste självständigt ta ansvar för bedömningen om en polisanmälan ska göras.

Som det fungerar idag med barnärendena är dessa oidentifierade och informationen knapphändig. Det gör att det inte kan ske någon dokumentation hos åklagaren. Gör socialtjänsten en polisanmälan blir det en dokumentation av ärendet hos åklagaren. Åklagaren menar att när ärendet tas till barnhuset ska det vara ett namngivet barn.

När det gäller VINR avseende vuxen vet åklagaren inte riktigt vilket socialtjänstens uppdrag är. Ett stort bekymmer är att den utsatta kvinnan backar och vill inte medverka i utredningen. Inom området behövs ett tydliggörande av vars och ens ansvar och uppdrag.

Åklagarens kontakt med polisen i Blekinge har tidigare fungerat väl och utredningarna har gått snabbt. Idag är det annorlunda och det är för få utredare hos polisen, vilket gör att det nu finns ärenden i balans. Samarbete med polisen är bra men problemet är att bevisvärdet sjunker med tiden.

Det första förhöret på platsen för brottet mycket viktigt. Det måste finnas resurser och kunskap hos de poliser som jobbar utåt och är först på plats.

10.4.3 Koncept Karin

Åklagaren tror på ett koncept Karin. Barnhusets lokal ligger bra till centralt i länet men är för liten. Det finns endast ett förhörssrum och det skulle behövas ett till. Det finns ett rum för läkarundersökning men detta används sällan.

Enligt åklagaren finns det inte någon ökande tendens avseende VINR. Det är inte ofta utredningen handlar om grov kvinnofridskränkning utan de flesta ärenden rör enstaka misshandelstillfällen.

10.5 Polisen

10.5.1 Organisation och resurser

Polisen i Blekinge tillhör Polisregion Syd.

I Blekinge finns två grupper, en för västra och en för östra länsdelen, som jobbar med utredningar avseende våld i nära relation. Man jobbar också med utredningar av andra brottstyper.

Alla tjänster som arbetar med relationsbrott är bemannade men intervjupersonerna menar att de har för få tjänster. Utredningarna är också tidskrävande. "Vi måste vända på varje sten" efter bevisning som styrker uppgifterna i anmälan. Ord står ofta mot ord. Efter en tid vill anmälaren inte gå vidare i utredningen. Argument som "vi har lagt det bakom oss" är inte ovanliga. En annan svårighet är att ca hälften av dessa ärenden rör personer med invandrarbakgrund och tolk krävs. Det är komplicerat med översättning av hot via sms eller mail. Detta blir rättsosäkert.

När polis larmas till bostad när det handlar om våld mellan makar/sambos påbörjas utredningen direkt på plats av de poliser som kommer dit. Meningen är att det ska hållas videoförhör men det har blivit mindre av detta på senare tid.

När en person anmäler kan det ta veckor upp till månader innan utredningen påbörjas efter första förhöret. Allvaret i det inträffade är avgörande. Är det t.ex. en enstaka händelse eller har det förekommit upprepade misshandelstillfällen? Det är åklagaren som lämnar direktiv för utredningsarbetet. På grund av att de är för få poliser krävs hårda prioriteringar.

Deras erfarenhet är att det vid relationsvåld ofta finns en underliggande agenda. Det kan t.ex. gälla att man tror att man ska få fördelar i en vårdnadstvist.

10.5.2 Samverkan

De intervjuade poliserna arbetar i Karlskrona och Ronneby och uppger att samarbetet med socialtjänsten i dessa kommuner är bra. De önskar att det fanns ett barnhus i Karlskrona. De arbetar som om de hade ett sådant och har möten för samråd. En av poliserna menar att den goda samverkan är avhängigt av henne och socialtjänstens ansvarige tjänsteman. Risker är att samverkan fallerar om de slutar.

De har inte ofta kontakt med socialtjänsten i rena vuxenärenden. Ett slags "barnhus för vuxna" skulle vara en framkomlig väg. Här skulle berörda aktörer gemensamt kunna finna lösningar som är bra. Detta förutsätter medgivande från den berörda personen annars lägger sekretessen hinder i vägen.

10.5.3 Koncept Karin

De intervjuade poliserna säger att de vet lite för lite om Koncept Karin. De har hört en del om hur det fungerar i Malmö och att det ur polisiär synpunkt inte fungerar bra. Det är ingen som vill jobba där. De är negativa till en liknande verksamhet i Blekinge. De menar att det är viktigt att de är lokaliserade till samma ställe som den övriga polisverksamheten. I den grupp de ingår är man överens om denna uppfattning. De tror inte att motsvarande grupp i Karlshamn har någon annan uppfattning.

Det finns en risk att rollerna inte är tydliga om poliser är samlokaliserade med socialarbetare. Detta är en rättssäkerhetsfråga både vad gäller förövare och brottsoffer. Det är viktigt att alla gör sin del utifrån sitt uppdrag. Polisens uppgift är att utreda brott.

Referenslista

Att bryta ett våldsamt beteende (SOU 2018:37)

Brottsbalken kapitel 3,4 och 6

Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112)

FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor (1993)

Meningen med våld (Per Isdal 2001)

Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55)

Sesam – centrum mot våld i nära relationer i Blekinge (utredning Jan Herstad 2007)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Sommarens skirast ljus (Lars Åberg 2014)

Utvärdering av koncept Karin (Rapport 2013:3 från Brå)

Våld (Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer)

Våld i nära relationer (Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd 2014:4)

Våld i nära relation – en folkhälsofråga (SOU 2014:9)

Intervjuade personer

Socialtjänsten

Karlskrona

Heidi Melbye, specialistsocionom

Helena Lithander, verksamhetsledare

Margaretha Jansson, avdelningschef

Karlshamn

Jonna Welanders, socialsekreterare

Olofström

Anna Brandholm, verksamhetschef

Lovisa Lang, projektledare

Ronneby

Göran Fridh, IFO-chef

Sofie Ceder, folkhälsosamordnare

Veronika Jönsson, enhetschef

Sölvesborg

André Thomasson, 1:e socialsekreterare

Elna Thomasson, avdelningschef

Ida Berglund, socialsekreterare

Karins Svensson, kvinnofridssamordnare

Mirella Omerovic, socialsekreterare

Ulf Öhman, avdelningschef

Notavillan

Kenneth Larsson, verksamhetschef

Marta Walfried, behandlare

Pernilla Tillberg, bitr. verksamhetschef

Moa Salenfjord, Socionomstuderande

Kvinnojourerna

Karlskrona

Ulrika Bodin

Karlshamn

Emmie Nilsson Dahlbeck

Gull Nilsson

Marina Toresten

Olofström

Helena Pasma

Ronneby

Carina Holmström

Sölvesborg

Elisabeth Åström

Polisen

Helene Svedberg, polisinspektör, fu-ledare
Mona Eriksson, polisinspektör

Åklagarmyndigheten

Malin Niklasson, kammaråklagare

Koncept Karin

Margot Olsson, samordnare (intervjun gjord av Emma Käll Carlander, Länsstyrelsen)

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

SE-371 86 Karlskrona
Telefon 010-224 00 00
E-post: blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge